Statsforvalteren i Oslo og Viken

Vår dato: 10.06.2022

Vår ref: 2022/16850

Deres dato:

Deres ref:

Naturhistorisk museum - UiO

Att.Kristina Bjureke

Saksbehandler, innvalgstelefon
Hanna Utseth,

# Tillatelse til innsamling av frø fra bakkestarr og svartmispel på Gressholmen i Gressholmen – Rambergøya naturreservat

**Statsforvalteren gir Naturhistorisk museum dispensasjon til innsamling av frø fra bakkestarr og svartmispel på Gressholmen i Gressholmen-Rambergøya naturreservat, med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Det er knyttet vilkår til vedtaket.**

## Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 29.05.2022. Det er søkt om tillatelse til innsamling av frø fra bakkestarr *Carex ericetorum* (NT) og svartmispel *Cotoneaster laxiflorus* (NT) på Gressholmen i Gressholmen – Rambergøya naturreservat i Oslo.

Den nasjonale frøbanken ved Naturhistorisk museum, UiO, skriver at de mangler frø fra bakkestarr som nylig ble rødlistet. De kjenner til noen populasjoner på Gressholmen etter tidligere inventeringer, og søker derfor om dispensasjon fra verneforskriften til Gressholmen-Rambergøya naturreservat for å få samle inn frø fra ulike individer til ex situ bevaring.

De skriver videre at tidligere kjente bestander av svartmispel ved Bygdøy og Ekeberg ikke var mulig å gjenfinne, og at de derfor også søker om tillatelse til å samle inn 10-20 frø av svartmispel på Gressholmen etter at de ble gjort oppmerksomme på blomstrende individer her. Det planlegges å samle inn disse frøene til høsten.

## Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Gressholmen – Rambergøya naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Gressholmen – Rambergøya naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 02.10.1992. Formålet med verneområdet er *«å bevare et marint gruntvannsområde med tilhørende plante- og dyreliv for forskning og undervisning, å bevare vokseplasser for særpregete og artsrike*

*vegetasjonssamfunn på kalkrik grunn, å bevare verdifulle geologiske forekomster, å sikre spesielle forekomster av virvelløse dyr.»*

Det står i verneforskriftens kapittel fire punkt én at: «*All vegetasjon i vann og på land er vernet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler. Nye plantearter må ikke innføres.»*

Verneforskriften åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til innsamling av frø fra bakkestarr og svartmispel på Gressholmen til ex situ-bevaring. Statsforvalteren kan, i slike tilfeller, vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

**Statsforvalterens vurdering**
Beslutninger som berører naturmangfold, skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger (nml. § 8). Både bakkestarr og svartmispel fikk oppgradert status etter den nye rødlistevurderingen, og begge er vurdert til «nært truet» på den norske rødliste for arter 2021. Artsdatabanken benytter det vitenskapelige navnet *Cotoneaster niger* for svartmispel i sin rødlistevurdering. Statsforvalterens kunnskap om forekomsten av artene i Gressholmen-Rambergøya naturreservat er basert på registreringer i Artskart. For begge artene er det flere eldre registreringer, men de siste ti årene er registreringer av artene hovedsakelig begrenset til øyene i indre Oslofjord. For bakkestarr er to av disse funnene lokalisert innenfor naturreservatet i nordøstre del av Gressholmen, mens for svartmispel er det registrert tre funn i verneområdet på Gressholmen i løpet av det siste tiåret.

Generelt er det viktig at det ikke samles inn så mange frø fra Gressholmen at det kan påvirke forekomstene negativt. På informasjonssiden til Naturhistorisk museum opplyses det om at innsamlinger til ex situ-bevaring ikke skal ødelegge for artenes formering på det naturlige voksestedet. Statsforvalteren mener derfor at inngrepet kan regnes som beskjedent, og potensialet for å skade individer av artene som svært liten. Vi mener videre at det er lite sannsynlig at innsamlingen av frø vil bidra til nevneverdig reduksjon i populasjonene. Statsforvalteren legger til grunn at det foreligger nødvendig kunnskap om naturverdiene og virkningene av tiltaket. Føre-var-prinsippet tillegges derfor liten vekt i denne saken (nml. § 9).

Kunnskap om den samlede belastningen (nml. § 10) skal ligge til grunn for vurderingen. Dette innebærer at virkningene av frøinnsamlingen skal vurderes i sammenheng med andre effekter på det samme naturmangfoldet. Vi vurderer den samlede belastningen på disse artene på Gressholmen som liten, og vurderer sannsynligheten for miljøforringelse som lav.

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder tas i bruk. Tiltaket kan tillates dersom det gjennomføres så skånsomt som mulig og med hensyn til naturverdiene. Innsamlingen skal utføres av personell som underveis kan vurdere og avverge mulige varige belastninger på naturmangfoldet i verneområdet.

Statsforvalteren ser på innsamling av frø til ex situ-bevaring som et positivt ledd i å ta vare på artene. Etter vår vurdering er tiltaket ikke i strid med verneformålet og vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilkårene for å gi dispensasjon med hjemmel i nml. § 48 er oppfylt.

**Vedtak**
Statsforvalteren gir tillatelse til innsamling av frø fra bakkestarr og svartmispel på Gressholmen i Gressholmen-Rambergøya naturreservat. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Det skal ikke samles inn mer frø enn nødvendig, og maksimalt 20 frø fra svartmispel. Forekomstene skal ikke forringes som følge av tiltaket.
- Innsamlingen skal utføres av personell som underveis kan vurdere og avverge mulige varige belastninger på naturmangfoldet i verneområdet.
- Tiltaket skal utføres innen 31.12.2022.
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.
- Dersom det gjøres artsfunn av bakkestarr og svartmispel som ikke er dokumentert i Artskart, skal disse publiseres i Artskart eller Artsobservasjoner for å sikre offentliggjøring.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

**Klageadgang**
Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Hanna Utseth
rådgiver

*Dokumentet er elektronisk godkjent*